

בניית מאגר לאומי לנוכחות נגעים בישראל

ד"ר משה ואקנין- תחום הערכת סיכונים לנגעי צמחים

ספטמבר 2018

נגיעות בצמחים נגרמות על-ידי וירוסים, חיידקים, פטריות, אאומציטים, נמטודות ומזיקים. נגעים אלו פוגעים ביבול חקלאי ברחבי העולם וגורמים לנזק כלכלי הנאמד במיליארדי דולרים בשנה. מספרם הכולל של נגעי צמחים מגיע לעשרות אלפים ותפוצתם משתנה בין אזורי הגידול השונים בעולם.

בשירותים להגנת הצומח ולביקורת, קיימות רשימות נגעים שונות המנוהלות על-ידי אגפים השונים לצורכי פעילותם. באגף האבחון, קיימות רשימות נגעים המנוהלות על-ידי מומחי נגעים ממידע הנאסף מדוגמאות מעבדה שהגיעו משטחי הגידול בישראל לצורך זיהוי הנגע. בתחום הערכת סיכונים לנגעי צמחים (PRA), המשתייך לאגף הסגר, מנוהלות רשימות נגעים המדווחים בישראל לצורכי מאגר הצהרות בריאות ביצוא ולתהליכי הערכת סיכונים ביצוא וביבוא. באגף כימיה מנוהלת רשימת נגעים לצורך מאגר חומרי הדברה.

במקביל, ביוזמות פרטיות על-ידי חוקרים באקדמיה, הוקמו בשנים האחרונות, אתרים באינטרנט המדווחים על הימצאות מחלות או מזיקים הקיימים בישראל.

מטרת המאגר

במסגרת טיוב רגולציה וייעול תהליכי הערכת סיכונים ביבוא וביצוא הוחלט לאחד את כלל המידע למערכת מידע אחידה אשר תכלול את הנתונים הקיימים ברשימות נגעים באגפים השונים בשירותים להגנת הצומח ולביקורת, באתרי האינטרנט ובמידע המדווח בספרות המודפסת והאלקטרונית.

תוכן המידע במאגר הלאומי העתידי עשוי לשמש גורמים פנימיים במשרד כגון תחום הערכת סיכונים נגעים, אגף אבחון, שירות הדרכה ומקצוע וגורמים מחוץ למשרד כגון תלמידים/סטודנטים, חוקרים, חקלאים וארגונים בינלאומיים.

אפיון המאגר

לצורך הקמת הפרויקט, גויס פרופ' בני רקח, שבאמתחתו ידע רב בתחום האנטומולוגיה והווירולוגיה וכן בעל קשרים נרחבים עם חוקרים באקדמיה הישראלית. בעזרתו ובשיתוף פעולה עם בעלי העניין בשירותים להגנת הצומח ולביקורת, אופיין המאגר העתידי אשר יכלול את שם הנגע, שמות נרדפים, שמות נפוצים באנגלית, עברית וערבית, הסיווג הטקסונומי, טווח מאכסנים (פונדקאים) עיקרי ומשני, תסמינים, חלקי הצמח הנפגעים, נזקים, ביולוגיה, מחזור חיים, תמונות ועוד. אפיון זה הובא הלכה למעשה לפיתוח המאגר בעזרתן של סופיה מסזניק ונטע אורן מיחידת שירות למערכות מידע (של"מ).

ערך מוסף של המאגר אשר יפורסם באנגלית ובעברית הוא באפשרות לבצע שאילתה לחיפוש לפי שם נגע, שם מאכסן, גורם המחלה ושם המשפחה שאליו משויך הנגע.

מדינת ישראל

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אגף א הסגר

הצלחת הפרויקט תלויה בראש ובראשונה במידע שיוטען ובבקרת האיכות. הטענת הנתונים מתבצעת בעזרת סטודנט של אגף ההסגר ובקרת האיכות למידע מתבצעת בעזרת מנהלי הפרויקט ומומחים של אגף אבחון.

שתופי-פעולה עתידיים

בסיס המידע הקיים במאגר עשוי ליצור שיתופי פעולה רבים ומעניינים, לעת עתה, נבחנת האפשרות לשילוב בין המאגר הנוכחי למאגר חומרי הדברה המנוהל על-ידי אגף כימיה בשירותים להגנת הצומח ולביקורת. בנוסף, מתקיימים מגיעים ראשוניים לשילוב המאגר הנוכחי במאגר העתידי שיעסוק בהדברה משולבת.

כל רעיון נוסף לשיתופי פעולה יתקבלו בברכה.